

**SPRAWOZDANIE Z WYBORÓW
PREZYDENTA Rzeczypospolitej Polskiej
Zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r.**

Warszawa, 27 lipca 2020 r.

Państwowa Komisja Wyborcza stosownie do art. 320 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504 oraz z 2020 r. poz. 568), przedstawia sprawozdanie z wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r.

Jednakże z uwagi, iż część czynności związanych z tymi wyborami Państwowa Komisja Wyborcza wykonała w związku z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonymi na dzień 10 maja 2020 r., sprawozdanie obejmuje również te wybory.

I

Wybory zarządzane na dzień 10 maja 2020 r.

Zarządzenie i przygotowanie wyborów

1. Wybory zarządził Marszałek Sejmu postanowieniem z dnia 5 lutego 2020 r., wyznaczył ich datę na dzień 10 maja 2020 r. i określił terminy wykonania poszczególnych czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Marszałka Sejmu zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 5 lutego 2020 r. pod poz. 184.
2. Wybory zostały zarządzane na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504 oraz z 2020 r. poz. 568) – zwanej dalej Kodeks wyborczy.

Po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza przystąpiła niezwłocznie do realizacji ustawowych zadań oraz zapewniła w różnych formach pomoc prawną i organizacyjną w zakresie wykonania czynności wyborczych organom i administracji wyborczej, komitetom wyborczym i wyborcom. W realizacji tych zadań korzystano w szerokim zakresie, obok tradycyjnych sposobów komunikacji, z sieci Internet. W całym okresie kampanii wyborczej dostępne były strony internetowe Państwowej Komisji Wyborczej: pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl. Na stronach tych zamieszczano na bieżąco obowiązujące teksty przepisów prawa wyborczego, rozporządzenia i uchwały wydane na podstawie Kodeksu wyborczego oraz informacje, wyjaśnienia i komunikaty Państwowej Komisji Wyborczej.

Dla ułatwienia komitetom wyborczym wykonania czynności wymaganych prawem Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła i udostępniła informacje dotyczące tworzenia komitetów wyborczych oraz zasad i sposobu zgłaszania kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, oraz określiła pomocnicze wzory dokumentów związanych z utworzeniem komitetu wyborczego oraz zgłoszeniem kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, które mogły być wykorzystywane przez komitety wyborcze.

W ramach bieżącej obsługi medialnej Biuro Prasowe udzielało zainteresowanym wyjaśnień oraz umożliwiało stacjom radiowym i telewizyjnym nagrywanie wypowiedzi do mikrofonu i kamery.

Obsługa medialna polegała również na publikacji bieżących informacji na stronach internetowych i na profilach w mediach społecznościowych PKW (Twitter i Facebook), jak również na udostępnianiu informacji redakcjom w odpowiedzi na licznie nadsyłane przez media pytania. Pracownicy Krajowego Biura Wyborczego codziennie udzielali odpowiedzi na ogromną liczbę pytań wyborców telefonicznie oraz drogą mailową.

Została utworzona specjalna strona internetowa dedykowana wyłącznie informacjom dotyczącym wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r., gdzie w jednym miejscu zamieszczane były wszystkie przedmiotowe informacje.

3. Zgodnie z ustawowym upoważnieniem w przygotowaniu wyborów stosowano akty wykonawcze przewidziane w Kodeksie wyborczym wydane przez właściwych ministrów, dotyczące:
 - 1) prowadzenia rejestru wyborców;
 - 2) sporządzenia i udostępniania spisu wyborców;
 - 3) utworzenia obwodów głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą i na polskich statkach morskich oraz sporządzenia spisów wyborców dla tych obwodów;
 - 4) zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania;
 - 5) sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania, pakietów i przesyłek wyborczych w głosowaniu korespondencyjnym (do dnia 18 kwietnia 2020 r.);
4. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawowym upoważnieniem, w okresie od zarządzenia wyborów do dnia 23 marca 2020 r. ustaliła i uchwaliła m.in. uchwały:

- 1) nr 20/2020 z dnia 17 lutego 2020 r. zmieniającą uchwałę w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych w obwodach głosowania utworzonych w kraju, w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz do Parlamentu Europejskiego;
- 2) nr 21/2020 z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej, numerów oraz siedzib okręgowych komisji wyborczych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;
- 3) nr 27/2020 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie wzorów pieczęci okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powoływanych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) nr 28/2020 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie wzoru informacji o terminie wyborów, godzinach głosowania, sposobie głosowania oraz warunkach ważności głosu, a także o możliwości głosowania korespondencyjnego przez wyborców niepełnosprawnych lub przez pełnomocnika w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;
- 5) nr 29/2020 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie wzorów kart do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a, w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) nr 30/2020 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie wzorów kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) nr 31/2020 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie wytycznych dotyczących druku i dostarczenia kart do głosowania oraz dostarczenia nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a obwodowym komisjom wyborczym utworzonym w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;

- 8) nr 43/2020 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie warunków oraz sposobu pomocniczego wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;
- 9) nr 44/2020 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących sprawdzenia w systemie informatycznym zgodności arytmetycznej danych zawartych w projektach protokołów głosowania i w protokołach głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;
- 10) nr 45/2020 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie wzorów protokołów głosowania i protokołu o wynikach głosowania stosowanych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 11) nr 46/2020 z dnia 2 marca 2020 r. w sprawie regulaminów okręgowych i obwodowych komisji wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 12) nr 58/2020 z dnia 9 marca 2020 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;
- 13) nr 59/2020 z dnia 9 marca 2020 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;
- 14) nr 60/2020 z dnia 9 marca 2020 r. w sprawie ustalenia wzorów informacji o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 15) nr 74/2020 z dnia 16 marca 2020 r. w sprawie trybu i sposobu przekazywania danych o liczbie osób ujętych w spisach wyborców oraz liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania w stałych obwodach głosowania

utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;

- 16) nr 75/2020 z dnia 16 marca 2020 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie, właściwej dla dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy, wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych za granicą w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;
- 17) nr 76/2020 z dnia 16 marca 2020 r. w sprawie zasad i trybu przekazywania Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie, właściwej dla dzielnicy Śródmieście m.st. Warszawy, wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów utworzonych na polskich statkach morskich w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.;
- 18) nr 93/2020 PKW z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie powołania okręgowych komisji wyborczych w celu przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.

Zostały przygotowane także m.in. projekty uchwał w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu ich pracy w przygotowaniu i przeprowadzeniu głosowania oraz wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przygotowania i przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jednakże Komisja ich nie podjęła z uwagi na trwający wówczas proces legislacyjny w zakresie ustawy z dnia 6 kwietnia 2020 r. o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. (Dz.U. z 2020, poz. 827).

Rozporządzenia i uchwały zostały ogłoszone odpowiednio w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim, a na bieżąco były zamieszczane na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej (pkw.gov.pl) oraz stronie dedykowanej (wybory.gov.pl).

Zgodnie z art. 327 § 2 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza w komunikacie z dnia 6 lutego 2019 r. podała do publicznej wiadomości informację o liczbie wyborców ujętych w rejestrach wyborców na terenie całego kraju według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosiła 29 904 930 osób. Komunikat w tej sprawie został ogłoszony w Monitorze Polskim pod poz. 167.

5. Zgodnie z art. 170 § 3 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą nr 93/2020 z dnia 23 marca 2020 r. powołała okręgowe komisje wyborcze w celu przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. W skład okręgowych komisji wyborczych weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości, a funkcje przewodniczących objęli z urzędu komisarze wyborczy. Łącznie powołano 49 okręgowych komisji wyborczych. W związku ze zrzeczeniami się członkostwa w komisji spowodowanymi epidemią wirusa SARS-CoV-2, uchwałą nr 126/2020 z dnia 4 maja 2020 r. w sprawie zmian w składach okręgowych komisji wyborczych powołanych w celu przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza dokonała zmian w składach okręgowych komisji wyborczych.

Od dnia 14 marca 2020 r. na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzono stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego – Dz. U. poz. 433), a następnie od 20 marca 2020 r. stan epidemii (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii – Dz. U. poz. 491 z późn. zm.).

Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęło ponad 150 pism – wniosków od organów jednostek samorządu terytorialnego, w których wskazywano na brak możliwości zorganizowania wyborów w dniu 10 maja 2020 r. i jednocześnie wnoszono o zmianę terminu ich przeprowadzenia. Uzasadniano to w szczególności, że ograniczenia wynikające z powołanych wyżej rozporządzeń utrudnią realizację:

- 1) ustawowych zadań przez organy gmin, które zobowiązane są do wykonania szeregu ustawowych zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze gminy (m.in. sporządzanie i aktualizowanie spisów wyborców, wydawanie zaświadczeń o prawie do głosowania, sporządzanie aktów pełnomocnictwa, zapewnienie lokali wyborczych oraz obsługę i techniczno-materialne warunki pracy obwodowych komisji wyborczych);
- 2) uprawnień przez wyborców (dopisanie się do spisu wyborców, pobranie zaświadczenia o prawie do głosowania, ustanowienie pełnomocnictwa do głosowania);
- 3) czynności wyborczych przez komitety wyborcze.

Państwowa Komisja Wyborcza w odpowiedzi na te wnioski wskazała, że nie jest uprawniona do zmiany terminu wyborów oraz, iż przepisy dotyczące stanu epidemii nie oznaczają wstrzymania konieczności realizowania przez uprawnione do tego organy i podmioty uczestniczące w procesie wyborczym, obowiązków wynikających z kalendarza wyborczego.

Również w Informacji z dnia 27 marca 2020 r. zamieszczonej na stronie internetowej Komisji Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła uwagę, że zgodnie z treścią art. 228 ust. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wybory Prezydenta Rzeczypospolitej nie mogą być przeprowadzane jedynie w czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu, a kadencja tego organu ulega wówczas odpowiedniemu przedłużeniu. Decyzje o wprowadzeniu jednego z konstytucyjnie opisanych stanów nadzwyczajnych mogą podjąć wyłącznie organy państwa upoważnione do tego w Konstytucji RP. Państwowa Komisja Wyborcza podkreśliła, że oczekuje, iż podjęte rozstrzygnięcia będą gwarantowały możliwość rzeczywistej realizacji konstytucyjnych praw wyborczych obywateli.

Poza tym, mając na uwadze już ogłoszony na obszarze kraju stan epidemii Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się z apelem do wszystkich organów władzy i administracji publicznej oraz wszystkich komitetów wyborczych

o współdziałanie w sprawach wyborów z uwzględnieniem zdrowia i życia wyborców, jak i dobra Rzeczypospolitej Polskiej.

6. W dniu 31 marca 2020 r.:

- 1) weszła w życie ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568 z późn. zm.), którą dokonano zmiany Kodeksu wyborczego. Nowelizacja ta przewiduje m.in. że głosować korespondencyjnie, poza wyborcami niepełnosprawnymi posiadającymi orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności dotychczas do tego uprawnionymi, może również wyborca:
 - a) podlegający w dniu głosowania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284 i 374);
 - b) który najpóźniej w dniu głosowania kończy 60 lat.
- 2) Państwowa Komisja Wyborcza wystąpiła pismem znak ZPOW-071-14/20 do Głównego Inspektora Sanitarnego, w którym zwróciła uwagę, iż niezbędne stało się ustalenie przez organ właściwy w sprawach zdrowia publicznego stosownych procedur (zasad) dla organów wyborczych oraz innych osób uczestniczących w czynnościach związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów, w szczególności w zakresie zasad bezpieczeństwa koniecznych do zastosowania wobec wyborców, członków komisji wyborczych, mężów zaufania oraz obserwatorów, a także zasad bezpieczeństwa koniecznych do zastosowania w procedurze głosowania korespondencyjnego. Jednocześnie Państwowa Komisja Wyborcza zadeklarowała gotowość pomocy w przypadku konieczności wyjaśnienia szczegółów dotyczących procesu wyborczego.

7. W dniu 6 kwietnia 2020 r. do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej wpłynął poselski projekt ustawy o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. (druk nr 328), zakładający przeprowadzenie głosowania w tych wyborach jedynie w formie korespondencyjnej. Poza tym projekt zakładał szereg zmian w organizacji wyborów, w tym m.in.:

- 1) przeprowadzenie głosowania przez gminne obwodowe komisje wyborcze (jedna komisja na obszar gminy), doręczanie pakietów wyborczych wszystkim wyborcom bezpośrednio do oddawczej skrzynki pocztowej wyborcy lub pod adres wyborcy wskazany w spisie wyborców, a także doręczanie kopert zwrotnych do gminnej obwodowej komisji wyborczej, przez operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2188 oraz z 2019 r. poz. 1051, 1495 i 2005);
- 2) delegację do ustalenia przez ministra właściwego do spraw aktywów państwowych m.in. do określenia w drodze rozporządzenia, wzoru karty do głosowania, w tym sposobu oznaczenia jej autentyczności, wzoru i rozmiaru koperty na pakiet wyborczy, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu oraz instrukcji głosowania korespondencyjnego;
- 3) sporządzanie pakietów wyborczych, w tym kart do głosowania, na zlecenie ministra właściwego do spraw aktywów państwowych przez wskazany przez niego podmiot lub podmioty.

Sejm dnia 6 kwietnia 2020 r. uchwalił tę ustawę i przekazał do Senatu.

8. W dniu 9 kwietnia 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza w związku z licznie napływającymi pismami od jednostek samorządu terytorialnego, komitetów wyborczych, organizacji i obywateli, w zakresie braku możliwości realizowania poszczególnych czynności wyborczych oraz wątpliwości dotyczących procedowanej ustawy o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r., po raz kolejny w swojej informacji zamieszczonej na stronie internetowej

poinformowała, że jako organ powołany do sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego jest zobowiązana do działania na podstawie obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa. W szczególności Państwowa Komisja Wyborcza podkreśliła, iż nie uczestniczy w procesie stanowienia prawa, albowiem ta kompetencja przysługuje wyłącznie władzy ustawodawczej, sprawowanej – z mocy art. 95 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – przez Sejm i Senat. Ponadto Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła uwagę, że wybory to moment, w którym suweren może się wypowiedzieć i zdecydować, w czyje ręce powierzy swoje losy. Jednak w demokratycznym państwie wybory to nie tylko głosowanie, to skomplikowany mechanizm, w którym uczestniczą zarówno wyborcy, kandydaci, jak i organy administracji publicznej organizujące proces wyborczy. Proces ten, z uwagi na swoje znaczenie i złożony kształt, musi opierać się na jasnych i jednoznacznych normach wyprowadzanych wprost z Konstytucji. Obowiązujące w państwie przepisy muszą zagwarantować, że reguły rywalizacji politycznej będą jasne i równe dla wszystkich, a wynik wyborów będzie urzeczywistniał wolę narodu. Dla realizacji tego celu prawo wyborcze musi być stabilne, w szczególności proces jego modyfikacji nie może budzić żadnych wątpliwości prawnych. Dodatkowo Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymała swój apel zawarty w stanowisku ogłoszonym 27 marca 2020 r., skierowany do organów władzy i administracji publicznej oraz komitetów wyborczych, o konieczne współdziałanie w sprawach organizacji i przeprowadzenia wyborów z uwzględnieniem zarówno zdrowia i życia wyborców, jak i dobra Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji podjęcie rozstrzygnięć, które będą gwarantowały możliwość rzeczywistej realizacji konstytucyjnych praw wyborczych obywateli.

9. W dniu 18 kwietnia 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695). Zgodnie z art. 102 tej ustawy w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii przy przeprowadzaniu wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. nie stosuje się przepisów Kodeksu wyborczego w zakresie:

- 1) podawania w formie obwieszczenia do wiadomości wyborców informacji, o których mowa w art. 16 § 1;
- 2) wydawania zaświadczeń o prawie do głosowania;
- 3) przekazywania wyborcom informacji, o których mowa w art. 37d § 1;
- 4) głosowania korespondencyjnego, o którym mowa w art. 53a;
- 5) głosowania przez pełnomocnika;
- 6) ustalania przez Państwową Komisję Wyborczą wzoru karty do głosowania i zarządzania przez nią druku tych kart.

Zatem zawieszono zostały niezwykle istotne i niezbędne do przeprowadzenia wyborów kompetencje Państwowej Komisji Wyborczej w zakresie ustalenia wzoru karty do głosowania i zarządzania druku kart.

10. Utworzono na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach morskich 27 228 obwodów głosowania: w kraju 27 061 obwodów, w tym 25 438 obwodów stałych oraz 1 623 obwodów odrębnych (804 w zakładach leczniczych, 633 w domach pomocy społecznej, 94 w zakładach karnych, 45 w aresztach śledczych, 36 w oddziałach zewnętrznych zakładów karnych i aresztów śledczych i 11 w domach studenckich). Obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą w liczbie 162 utworzył Minister Spraw Zagranicznych, a obwody głosowania na polskich statkach morskich przebywających w podróży w liczbie 5, utworzył Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Obwieszczenia o obwodach głosowania były w terminie wymaganym kalendarzem wyborczym zamieszczone w biuletynie informacji publicznej na stronach internetowych urzędów gmin.
11. Zgodnie z art. 182 najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów komisarz wyborczy, spośród wyborców, powołuje obwodowe komisje wyborcze. W dniu 19 kwietnia 2020 r., tj. w ustawowym terminie, z uwagi na brak wystarczającej liczby kandydatów, komisarze wyborczy powołali część obwodowych komisji wyborczych na obszarze kraju.

12. W dniu 5 maja 2020 r.:

- 1) Senat Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę odrzucającą ustawę o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. (druk nr 366);
- 2) Marszałek Sejmu zwrócił się do Państwowej Komisji Wyborczej z pytaniem, czy możliwe jest przeprowadzenie wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 10 maja 2020 r. W odpowiedzi Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że jest to niemożliwe z przyczyn prawnych i organizacyjnych. Na 5 dni przed dniem wyznaczonego terminu wyborów nie był bowiem ustalony stan prawny, na podstawie którego miałyby one zostać przeprowadzone.

13. W dniu 6 maja 2020 r. Sejm odrzucił uchwałę Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Oznaczało to tym samym, że na 4 dni przed wyznaczonym przez Marszałka Sejmu terminem wyborów, stan prawny, na podstawie którego miałyby one zostać przeprowadzone, nie był ustalony (ustawa w zakresie głosowania korespondencyjnego miała jeszcze zostać podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i ogłoszona w Dzienniku Ustaw, a także nie były wydane i ogłoszone liczne akty wykonawcze do tej ustawy). W związku z tym organy wyborcze i organy jednostek samorządu terytorialnego, a także inne podmioty nie mogły realizować swoich ustawowych obowiązków związanych z przeprowadzeniem głosowania w dniu 10 maja 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza podkreśla przy tym, że z jednej strony ustawa zakładająca głosowanie korespondencyjne jeszcze nie obowiązywała, a z drugiej strony Państwowa Komisja Wyborcza nie miała kompetencji przede wszystkim do zarządzenia druku kart do głosowania.

I. Tworzenie komitetów wyborczych, zgłaszanie i rejestracja kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

1. Zgodnie z art. 84 § 1 i 3 Kodeksu wyborczego prawo zgłaszania kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przysługuje komitetom wyborczym, które mogą być tworzone wyłącznie przez wyborców. Utworzenie

komitetu wyborczego wymaga przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o jego utworzeniu; zawiadomienie może być dokonane do 55. dnia przed dniem wyborów (art. 299 § 4 Kodeksu wyborczego). W wyborach w 2020 r. zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego mogły być zgłaszane do dnia 16 marca 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza w informacji z dnia 6 lutego 2020 r. przypomniała określone w Kodeksie wyborczym zasady tworzenia komitetów wyborczych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a w informacji z dnia 17 lutego 2020 r. o zasadach przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W ustawowo określonym terminie, do dnia 16 marca 2020 r., do Państwowej Komisji Wyborczej zgłoszono do zarejestrowania 40 komitetów wyborczych. Czynności związane z badaniem prawidłowości zgłoszeń komitetów były podejmowane i wykonywane niezwłocznie po wniesieniu zawiadomienia. Państwowa Komisja Wyborcza, wobec spełnienia ustawowych warunków, przyjęła zawiadomienia o utworzeniu 34 komitetów wyborczych, a odmówiła przyjęcia zawiadomień 6 komitetów wyborczych. Poza tym Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła dodatkowo jedno zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego wskutek uznania przez Sąd Najwyższy skargi za zasadną dotyczącą jednego komitetu wyborczego, któremu Państwowa Komisja Wyborcza odmówiła przyjęcia zawiadomienia, tj. w trybie art. 300 § 2 Kodeksu wyborczego. Łącznie Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła 35 zawiadomień, z czego jeden komitet został rozwiązany w trybie art.101 § 3 Kodeksu wyborczego. Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 kwietnia 2020 r. o komitetach wyborczych utworzonych w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. został niezwłocznie podany na stronach internetowych pkw.gov.pl oraz wybory.gov.pl, a także ogłoszony w Monitorze Polskim pod poz. 350.

2. Do dnia 26 marca 2020 r. do godz. 24.00 pełnomocnicy zarejestrowanych komitetów wyborczych mogli dokonywać zgłoszeń kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydatów Państwowa Komisja Wyborcza podała do wiadomości w informacji z dnia 17 lutego

2020 r., którą umieściła na swojej stronie internetowej. W ustawowym terminie spośród uprawnionych 35 komitetów zgłoszono 19 kandydatów.

3. W związku ze spełnieniem warunków określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i w Kodeksie wyborczym Państwowa Komisja Wyborcza zarejestrowała w wyborach 10 kandydatów, a w 9 przypadkach odmówiła rejestracji kandydata. Wszystkie odmowy rejestracji kandydata wynikała z niespełnienia wymogu dołączenia do zgłoszenia prawidłowego wykazu poparcia co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, o czym stanowi art. 127 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 90 § 2 i 296 Kodeksu wyborczego. Zgodnie z art. 304 § 6 Kodeksu wyborczego na uchwały Państwowej Komisji Wyborczej o odmowie rejestracji kandydata komitetom wyborczym przysługiwała skarga do Sądu Najwyższego. 9 skarg zostało złożonych do Sądu Najwyższego. Żadna ze skarg komitetów wyborczych nie została uwzględniona przez Sąd Najwyższy; w 5 przypadkach skarga została oddalona, a w 4 przypadkach odrzucona z powodów formalnych.
4. W dniu 15 kwietnia 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza w związku z zakończeniem prac związanych z rejestracją kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podjęła uchwałę nr 121/2020 PKW z dnia 15 kwietnia 2020 r. w sprawie listy kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. Jednocześnie w tym samym dniu Państwowa Komisja Wyborcza podała do wiadomości publicznej, poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej, obwieszczenie z dnia 15 kwietnia 2020 r. o kandydatach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.

II. Kampania wyborcza

Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie po zarządzeniu wyborów wydała obszerne wyjaśnienia dotyczące zasad finansowania kampanii wyborczej. Przez cały czas trwania kampanii Państwowa Komisja Wyborcza odpowiadała na pytania w sprawach zasad prowadzenia i finansowania kampanii wyborczej

i ogłaszała kolejne wyjaśnienia w sprawach budzących wątpliwości komitetów wyborczych.

Kampania wyborcza, rozpoczęta jeszcze przed wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego, a następnie stanu epidemii, miała w początkowej fazie charakter zbliżony do kampanii prowadzonych w związku z wcześniejszymi wyborami. Sytuacja ta uległa zmianie w związku z ograniczeniami wprowadzonymi na skutek rozwoju epidemii – m.in. zakazem zgromadzeń i ograniczeniem przebywania obywateli w miejscach publicznych oraz poruszania się. Ograniczyło to możliwość prowadzenia kampanii wyborczej w formach, które byłyby nie do pogodzenia z obowiązującymi nakazami i zakazami oraz spowodowało przeniesienie większości działań agitacyjnych do prasy, telewizji, radia i Internetu. Niektóre komitety wyborcze wydały w związku z tym oświadczenia o zaprzestaniu lub znacznym ograniczeniu prowadzenia kampanii wyborczej. Część komitetów wyborczych kierowała do Państwowej Komisji Wyborczej wystąpienia zwracające uwagę na ograniczone możliwości prowadzenia kampanii wyborczej w formach przewidzianych przepisami Kodeksu wyborczego, a nawet wyrażające opinię, że stan ten narusza standardy demokratyczne oraz konstytucyjne i ustawowe zasady przeprowadzania wyborów. Do Państwowej Komisji Wyborczej kierowane były również wystąpienia komitetów wyborczych, posłów i wyborców, w których zarzucano publicznym nadawcom radiowym i telewizyjnym nierówne traktowanie kandydatów, a funkcjonariuszom publicznym wykorzystywanie stanowisk do prowadzenia agitacji wyborczej. Nieliczne były natomiast informacje o naruszeniach zasad prowadzenia kampanii wyborczej polegających na prowadzeniu agitacji wyborczej lub umieszczaniu materiałów wyborczych w miejscach niedozwolonych, rozpowszechnianiu materiałów bez wymaganych oznaczeń, niszczeniu materiałów wyborczych i innych tego typu incydentach.

III. Podsumowanie

Państwowa Komisja Wyborcza podjęła wszystkie czynności związane z przeprowadzeniem wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

zarządzonych przez Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej na dzień 10 maja 2020 r., do których była zobowiązana przepisami prawa.

Jednakże w dniu 16 kwietnia 2020 r. została uchwalona ustawa o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV -2, na mocy której zawieszono zostały obowiązki informacyjne wynikające z przepisów Kodeksu wyborczego, nałożone na wójtów i komisarzy wyborczych, ponadto przepisy dotyczące wydawania zaświadczeń o prawie do głosowania, głosowania korespondencyjnego oraz głosowania przez pełnomocnika. Zawieszono przede wszystkim kompetencje Państwowej Komisji Wyborczej w zakresie ustalenia wzoru karty do głosowania i zarządzenia druku kart. Pozbawienie Państwowej Komisji Wyborczej prawnych możliwości drukowania kart do głosowania sprawiło, że głosowanie w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 10 maja 2020 r. było niemożliwe. Karty wyborcze są bowiem warunkiem koniecznym do przeprowadzenia głosowania. W konsekwencji tego nie mogły mieć zastosowania także inne przepisy Kodeksu wyborczego związane z głosowaniem, w tym wójtowie oraz konsulowie nie przygotowali spisów wyborców, w dniu 10 maja 2020 r. oraz na 24 godziny przed tym dniem nie obowiązywała tzw. cisza wyborcza oraz lokale wyborcze pozostały zamknięte.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że obowiązująca od 18 kwietnia 2020 r. regulacja prawna wprowadzona przez ustawodawcę pozbawiła Państwową Komisję Wyborczą instrumentów koniecznych do wykonywania jej obowiązków, co w konsekwencji doprowadziło do nieprzeprowadzenia głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r.

Komunikat w tej sprawie Państwowa Komisja Wyborcza podała do wiadomości publicznej na swojej stronie internetowej w dniu 7 maja 2020 r. Został on także przekazany do wszystkich gmin oraz do mediów.

W dniu 9 maja 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 6 kwietnia 2020 r. o szczególnych zasadach przeprowadzania wyborów powszechnych

na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. (Dz. U. poz. 827), jednakże do dnia 10 maja 2020 r., tj. do dnia głosowania, nie zostały doręczone wyborcom pakiety wyborcze. Dlatego też komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 maja 2020 r. pozostał aktualny.

W dniu 10 maja 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza podjęła uchwałę nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Komisja stwierdziła, że jej podjęcie konieczne było w związku z nieprzeprowadzeniem głosowania w dniu 10 maja 2020 r.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 102 pkt 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695), która weszła w życie w dniu 18 kwietnia 2020 r., zawieszono m. in. kompetencje Państwowej Komisji Wyborczej w zakresie ustalenia wzoru karty do głosowania i zarządzenia druku kart.

Natomiast ustawa przewidująca jedynie głosowanie w formie korespondencyjnej weszła w życie w dniu 9 maja 2020 r. Fakt, że ustawa ta weszła w życie w przeddzień wyznaczonej daty wyborów spowodował, iż organy i podmioty w niej określone, odpowiedzialne m.in. za zapewnienie pakietów wyborczych oraz ich dostarczenie do wyborców, nie były w stanie zrealizować ciążących na nich obowiązków.

Sprawiło to, że głosowanie w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 10 maja 2020 r. nie odbyło się.

Zaistniała sytuacja, jak wskazano powyżej, nie jest wprost uregulowana w obowiązujących przepisach prawa. Państwowa Komisja Wyborcza nie mogła zatem sporządzić protokołu głosowania, stwierdzić wyniku wyborów, a także sporządzić sprawozdania, które przekazuje się Marszałkowi Sejmu oraz Sądowi Najwyższemu, po podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów.

Z uwagi na powyższe Państwowa Komisja Wyborcza uwzględniając całościowo istniejący stan prawny i faktyczny, na posiedzeniu w dniu 10 maja 2020 r., uznała jednogłośnie, że brak możliwości głosowania na kandydatów m.in. z uwagi na niedoręczenie wyborcom kart do głosowania równoważny jest w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 Kodeksu wyborczego brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów.

II

Wybory przeprowadzone w dniach 28 czerwca i 12 lipca 2020 r.

I. Zarządzenie i przygotowanie wyborów

1. Wybory zarządził Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 3 czerwca 2020 r.; wyznaczył ich datę na niedzielę dnia 28 czerwca 2020 r. i określił terminy wykonania czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Marszałka Sejmu o zarządzeniu wyborów zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 3 czerwca 2020 r. poz. 988.

Wybory zostały przygotowane i przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504 i z 2020 r. poz. 568) – zwanej dalej „Kodeksem wyborczym”, a także ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. poz. 979) – zwanej dalej „Ustawą”.

2. Zgodnie z wymogami ustawowymi w wykonywaniu zadań i czynności wyborczych stosowano akty wykonawcze wydawane przez właściwych ministrów i Krajową Radę Radiofonii i Telewizji dotyczące: rejestru i spisu wyborców; sporządzenia pełnomocnictwa do głosowania; lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych i ochrony lokali w czasie przerwy w głosowaniu; utworzenia obwodów głosowania za granicą i na polskich

statkach morskich, podziału czasu między komitety wyborcze na rozpowszechnianie audycji wyborczych nieodpłatnie w programach publicznej telewizji i radiofonii; sposobu przekazywania, przechowywania i udostępniania dokumentów z wyborów; rejestru zaciągniętych kredytów i wpłat prowadzonych przez komitety wyborcze; wykazu środków ochrony osobistej związanej ze zwalczaniem epidemii COVID-19 dla członków obwodowych komisji wyborczych oraz szczegółowych zasad bezpieczeństwa sanitarnego w lokalu wyborczym.

Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z delegacją ustawową, współdziałała z właściwymi ministrami w sprawach wydawanych przez nich aktów prawnych, bądź ich nowelizacji.

3. Państwowa Komisja Wyborcza wykonując ustawowe upoważnienie ustaliła właściwość miejscową, numery i siedziby okręgowych komisji wyborczych i powołała okręgowe komisje wyborcze; uchwaliła: regulaminy okręgowych komisji wyborczych i obwodowych komisji wyborczych; zasady powoływania obwodowych komisji wyborczych; wzory protokołów głosowania i protokołu o wynikach głosowania; wzór karty do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a; wzór i rozmiar koperty na pakiet wyborczy, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania oraz instrukcji głosowania korespondencyjnego; tryb drukowania i sposób dostarczenia kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym oraz sposób sporządzania i przekazania kart dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; sposób postępowania z kopertami zwrotnymi i pakietami wyborczymi w głosowaniu korespondencyjnym w kraju, a także za granicą; zasady i tryb przekazywania właściwym okręgowym komisjom wyborczym wyników głosowania i protokołów głosowania z obwodów za granicą i na polskich statkach morskich; zakres i warunki wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach; wydała wytyczne dla okręgowych i obwodowych

komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu ich pracy, przeprowadzenia głosowania i ustalenia jego wyników.

Ponadto na podstawie art. 15 ust. 6 Ustawy, na wniosek Ministra Zdrowia i po wysłuchaniu uzasadnienia, Państwowa Komisja Wyborcza zarządziła głosowanie wyłącznie korespondencyjne w dwóch gminach, tj. w gminie Baranów i gminie Marklowice (uchwała Nr 197/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 19 czerwca 2020 r. w sprawie zarządzenia głosowania wyłącznie korespondencyjnego na terenie gminy Baranów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r.; uchwała Nr 198/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 19 czerwca 2020 r. w sprawie zarządzenia głosowania wyłącznie korespondencyjnego na terenie gminy Marklowice w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r.).

Rozporządzenia i uchwały zostały ogłoszone odpowiednio w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim. Niezwłocznie po uchwaleniu były także zamieszczane na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej pkw.gov.pl oraz na stronie wybory.gov.pl.

4. Państwowa Komisja Wyborcza w całym okresie wyborczym zapewniła ponadto w innych formach pomoc prawną i organizacyjną w zakresie wykonywania czynności wyborczych – organom i innym podmiotom uczestniczącym w procesie wyborczym, komitetom wyborczym i wyborcom. Sporządzone zostały i były dostępne publicznie informacje i wyjaśnienia Państwowej Komisji Wyborczej:
 - o tworzeniu komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz o zasadach przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydatów, w których przypomniano szczegółowo warunki i termin utworzenia i zgłoszenia komitetu wraz ze wzorami wymaganych załączników;
 - w sprawie składania zawiadomień o uczestnictwie w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. przez komitety wyborcze, których zawiadomienia o utworzeniu zostały przyjęte przez

Państwową Komisję Wyborczą w związku z wyborami zarządzonymi na dzień 10 maja 2020 r.;

- o zasadach przyjmowania ponownych zgłoszeń kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarejestrowanych przez Państwową Komisję Wyborczą w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r., dokonywanych przez pełnomocników wyborczych komitetów wyborczych, których zawiadomienie o uczestnictwie w wyborach zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. zostało przyjęte przez Państwową Komisję Wyborczą;
 - o czynnym i biernym prawie wyborczym w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
 - o warunkach udziału w głosowaniu w obwodach utworzonych w kraju, za granicą i na polskich statkach morskich;
 - o uprawnieniach w wyborach wyborców niepełnosprawnych;
 - o możliwości skorzystania przez każdego wyborcę z korespondencyjnego trybu głosowania oraz sposobie realizacji tego prawa w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r.;
 - o zasadach finansowania kampanii wyborczej w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.
5. W realizacji zadań wyborczych korzystano w szerokim zakresie, oprócz tradycyjnych sposobów komunikacji, z sieci Internet. Dla potrzeb wyborczych dostępna była stała strona internetowa Komisji pkw.gov.pl oraz dedykowana strona wybory.gov.pl. Ponadto informacje na temat najważniejszych czynności wykonywanych przez wyborców zawierały spoty edukacyjne Państwowej Komisji Wyborczej emitowane w telewizji oraz innych mediach, umieszczane w serwisie YouTube oraz na stronie pkw.gov.pl

Także okręgowe komisje wyborcze, delegatury Krajowego Biura Wyborczego i urzędy wielu gmin starały się zapewnić w różnych formach bieżącą informację

na ten temat. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej, Szef Krajowego Biura Wyborczego oraz pracownicy Krajowego Biura Wyborczego każdego dnia brali udział w audycjach radiowych oraz programach telewizyjnych poświęconych tematyce wyborczej na bieżąco przekazując informacje istotne dla wyborców.

Mimo szerokiej prezentacji przepisów i informacji na tematy wyborcze w wielu mediach, do Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego stale zgłaszano, na piśmie, telefonicznie i e-mailem pytania w różnych szczegółowych sprawach.

6. Wybory przeprowadziły organy wyborcze określone w Kodeksie wyborczym: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze. Zgodnie z art. 170 § 3 Kodeksu wyborczego oraz art. 19 ust. 2 Ustawy, Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 12 czerwca 2020 r. powołała okręgowe komisje wyborcze w celu przeprowadzenia wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. Powołano 49 okręgowych komisji wyborczych, w ich skład stosownie do ustawowych wymogów powołano, na wniosek komisarzy wyborczych, osoby mające wykształcenie wyższe prawnicze oraz dające rękojmię należytego pełnienia tej funkcji. Ogółem w skład komisji powołano 293 osoby (w tym powołano wszystkich Komisarzy Wyborczych; pozostali członkowie w zdecydowanej większości byli sędziami). Miała miejsce tylko jedna rezygnacja (po I turze głosowania) członka Okręgowej Komisji Wyborczej.

Obwodowe komisje wyborcze powołali komisarze wyborczy, w obwodach za granicą konsulowie, a na polskich statkach morskich kapitanowie statków. Głosowanie przeprowadzono w 27 229 obwodach głosowania. Powołano 25 433 komisji w stałych obwodach głosowania w kraju, 1 620 komisji w odrębnych obwodach głosowania, 169 komisji za granicą (w II turze liczba ta wzrosła do 171 komisji) i 8 komisji na polskich statkach. W skład obwodowych komisji wyborczych powołano ponad 200 tys. wyborców. W każdej gminie, zgodnie z ustawowymi wymogami, co najmniej ½ lokali wyborczych dostosowano

do potrzeb osób niepełnosprawnych; na obszarze kraju lokali takich było 14 602. Obwieszczenia o obwodach głosowania zostały rozplakatowane w terminie wynikającym z kalendarza wyborczego. W wielu gminach zapewniono informację o lokalach głosowania także w inny sposób: w lokalnych środkach przekazu, poprzez wywieszki na klatkach schodowych itp. Informacje o adresach lokali głosowania były dostępne na dedykowanej stronie internetowej wybory.gov.pl poprzez specjalną wyszukiwarkę, udzielano ich także telefonicznie w okręgowych komisjach wyborczych i w Państwowej Komisji Wyborczej. Łącznie w skład komisji obwodowych w kraju powołano 154 292 osób reprezentujących komitety wyborcze.

Poszczególne komitety wyborcze kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej były reprezentowane w składach obwodowych komisji wyborczych następująco:

KW Andrzeja Dariusza Placzyńskiego – 1406 osób, KW Andrzeja Dudy – 33753 osób, KW Grzegorza Sowy – 1045 osoby, KW Jerzego Walkowiaka – 641 osób, KW Krzysztofa Bosaka – 13154 osób, KW Krzysztofa Urbanowicza – 611 osób, KW Leszka Samborskiego – 5896 osób, KW Marcina Bugajskiego – 913 osoby, KW Marka Jakubiaka – 2632 osób, KW Mirosława Piotrowskiego – 3915 osób, KW Pawła Kazimierza Świtonia – 2544 osób, KW Pawła Tanajno – 4507 osób, KW Piotra Stanisława Bakun – 973 osób, KW Rafała Trzaskowskiego – 24 655 osób, KW Roberta Biedronia – 16 725 osób, KW Rolanda Dubowskiego 535 osób, KW Romualda Starosielca – 4624 osób, KW Stanisława Żółtka – 4953 osób, KW Szymona Hołowni – 7546 osób, KW Waldemara Włodzimierza Witkowskiego – 651 osób, KW Wiesława Lewickiego – 1513 osób, KW Władysława Kosiniaka-Kamysza – 21100 osób.

Dodatkowo na podstawie art. 20 ust 3 Ustawy w skład obwodowych komisji wyborczych utworzonych w zakładach leczniczym lub domach pomocy społecznej komisarze wyborczy, na umotywowany wniosek osób kierujących tą jednostką, powołali 5045 osób spośród pracowników danych jednostek.

W związku z uzupełnieniem składu obwodowych komisji wyborczych komisarze wyborczy powołali przed dniem pierwszego głosowania 42 745 osób.

Z informacji posiadanych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika, że powołanie komisji nastąpiło przy dochowaniu procedury przewidzianej prawem; uchybienia były nieliczne, miały charakter organizacyjno-techniczny i usuwano je na bieżąco.

W niektórych gminach konieczne było wydanie przez komisarza wyborczego postanowienia w sprawie zmiany siedziby obwodowej komisji wyborczej wskutek zalania lokali (np. właściwość Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Rzeszowie).

Większość komisarzy wyborczych sygnalizowała problem związany z licznymi zmianami w składach obwodowych komisji wyborczych, zarówno przed I turą głosowania, jak i między pierwszym a ponownym dniem głosowania (np. właściwość Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Kielcach – 505 postanowień, w Krośnie – 191 zmian w składach komisji, w Olsztynie - 426 wygaśnięć członkostwa, w Wałbrzychu – 422 postanowień, w Toruniu - 261 postanowień, w Radomiu - 264 postanowień, w Kaliszu – 310 zmian w składach komisji, w Opolu – 721 zmian w składach komisji, w Przemyślu – 192 postanowienia, w Katowicach – 2061 postanowień).

Niektóre zmiany w składach obwodowych komisji wyborczych podyktowane były sytuacją epidemiczną na terenie kraju, w szczególności z uwagi na objęcie członków obowiązkową kwarantanną (np. w przeddzień wyborów, tj. 27 czerwca 2020 r. kwarantanną objęto 8 z 9 członków Obwodowej Komisji Wyborczej nr 12 w Staszowie - właściwość Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Kielcach - zaistniała potrzeba zmiany składu ww. Komisji, co zostało bezzwłocznie uczynione i Komisja bez opóźnienia rozpoczęła pracę w dniu wyborów).

Zmiany w składach komisji wynikały jak zawsze również z przyczyn charakterologicznych. Do Komisarza Wyborczego w Toruniu I wpłynęła uchwała Obwodowej Komisji Wyborczej nr 14 w Toruniu w sprawie pozbawienia funkcji

zastępcy przewodniczącego. W uzasadnieniu wskazano m.in. zastraszanie członków komisji, słowną agresję, dezorganizowanie pracy Komisji przez zastępcę przewodniczącego. Komisarz Wyborczy w Toruniu I podzielił stanowisko obwodowej komisji wyborczej.

Obwodowe Komisje Wyborcze zostały przeszkolone przez urzędników wyborczych i okręgowe komisje wyborcze. Z uwagi na reżim sanitarny, przeprowadzano kilka szkoleń w danej gminie, przy obecności mniejszej liczby członków obwodowych komisji wyborczych bądź szkolenia odbywały w formie wideokonferencji.

7. Utworzono na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach morskich 27231 obwodów głosowania, w tym: w kraju 27 052 obwodów głosowania, w tym 25433 obwodów stałych, 799 obwody w zakładach leczniczych, 139 obwodów w zakładach karnych i aresztach śledczych, 33 w oddziałach zewnętrznych zakładów karnych i aresztów śledczych, 3 obwody w domach studenckich, 645 obwodów w domach pomocy społecznej. Dla obywateli polskich przebywających za granicą obwody głosowania w liczbie 169 utworzył Minister Spraw Zagranicznych (w dniu ponownego głosowania liczba obwodów wyniosła 171). Z uwagi na stan pandemii w 74 obwodach głosowanie odbyło się wyłącznie korespondencyjnie, w 70 obwodach wyborcy mieli możliwość zagłosowania zarówno korespondencyjnie jak i osobiście w lokalu wyborczym, natomiast w 24 obwodach głosować można było wyłącznie osobiście w lokalu wyborczym. Osiem obwodów głosowania na polskich statkach morskich utworzył Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.
8. Na podstawie przepisów Ustawy wyborcy mogli głosować osobiście w lokalu wyborczym bądź korespondencyjnie.

Na obszarze kraju w II turze wysłano 223 849 pakietów wyborczych (liczba otrzymanych kopert zwrotnych wyniosła 215 271), a za granicą wysłano 480 262 pakiety wyborcze (otrzymano 399 360 kopert zwrotnych). Łącznie w II turze

wysłano 704 111 pakietów wyborczych, a liczba otrzymanych kopert zwrotnych wyniosła 614 631.

Do najczęściej zgłaszanych problemów przez wyborców należało:

- 1) niedostarczenie pakietu wyborczego (szczególnie za granicą),
- 2) brak pozostawienia w drzwiach lub skrzynce na listy powiadomień o miejscu i terminie osobistego odbioru pakietu w placówce pocztowej, w przypadku, gdy wyborcy nie było w domu,
- 3) nieostemplowanie karty do głosowania znajdującej się w pakiecie wyborczym.

Tytułem przykładu można podać, że przed dniem pierwszego głosowania do Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Toruniu wpłynęło 7 skarg wyborców niepełnosprawnych, którzy zgłaszając zamiar głosowania korespondencyjnego wnosili o dostarczenie pakietu wyborczego „do drzwi lokalu”, a mimo przebywania w miejscu zamieszkania, Poczta Polska nie doręczyła im pakietów wyborczych. Po interwencji Poczta Polska skutecznie doręczyła pakiety wyborcom niepełnosprawnym (podobnie było w innych przypadkach na terenie całego kraju).

Niektórzy wyborcy odbywający kwarantannę wskazywali na problem ze zgłoszeniem zamiaru głosowania korespondencyjnego, gdyż przed dniem głosowania pobrali z urzędów gmin zaświadczenie o prawie do głosowania, które uniemożliwiało im głosowanie korespondencyjne.

Ponadto uwagi zgłaszali wyborcy, którzy trafili na kwarantannę po terminie na składanie wniosku o dopisanie do spisu wyborców, bądź odbywali po tym terminie izolację w warunkach domowych poza miejscem, w którym ujęci są w spisie wyborców, w związku z tym nie mogli otrzymać pakietu wyborczego.

Zdarzały się nieliczne przypadki niedostarczenia wraz z pakietem wyborczym karty do głosowania, umieszczenie w pakiecie wyborczym zaklejonej koperty zwrotnej, bądź nieumieszczenia w pakiecie koperty zwrotnej czy koperty na kartę do głosowania.

9. W trybie wymaganym ustawowo zostały sporządzone spisy wyborców. Liczba osób uprawnionych do głosowania wyniosła 30 268 460 osób, w tym za granicą w I turze do spisu wyborców dopisało się 373 929 wyborców, a w II turze 524 884 wyborców.

Na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania w I turze głosowało 216 557 wyborców, a w II turze 584 751 wyborców. Natomiast liczba wyborców głosujących przez pełnomocnika w I turze wyniosła 16 854, a w II turze 21 210.

Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i Krajowe Biuro Wyborcze w informacjach podawanych wielokrotnie w prasie, w Internecie, telewizji i radiu, w wyjaśnieniach pisemnych i telefonicznych przypominały o obowiązujących wymogach prawnych dotyczących sporządzenia spisów wyborców, o możliwości i terminach dopisania się do spisu i pobrania zaświadczenia o prawie do głosowania. Z informacji przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej wynika, że spisy wyborców zasadniczo zostały sporządzone w terminie i poprawnie. Błędów i nieprawidłowości nie było dużo i w większości zostały usunięte przed dniem głosowania. Wystąpiły przypadki niedokładnego sporządzenia spisów w niektórych obwodach odrębnych, zwłaszcza w szpitalach; powodem tego są najczęściej nieaktualne wykazy osób przebywających w tych placówkach. Wielu wyborców sygnalizowało problem z dopisaniem się do spisu wyborców przed II turą, a także z głosowaniem w innym miejscu niż miejsce ujęcia w spisie wyborców. Wyborcy, mimo licznych informacji w tym zakresie, nie mieli świadomości, że dopisując się do spisu wyborców przed I turą będą tam ujęci również w dniu ponownego głosowania. Jednakże Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza, iż wyjaśnienia w tym zakresie podawane były do publicznej wiadomości przed każdymi wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w tym również przed wyborami zarządzonymi na dzień 28 czerwca 2020 r. Zostało to podkreślone w Informacji o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r., w Informacji o warunkach udziału obywateli polskich w głosowaniu w obwodach głosowania utworzonych

za granicą i na polskich statkach morskich w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. (zamieszczonych 3 czerwca 2020 r.) i spocie informacyjnym „Co zrobić, aby zagłosować poza miejscem zamieszkania” dostępnym na stronie internetowej Komisji, na kanale YouTube oraz emitowanym na antenach m.in. Telewizji Polskiej oraz w innych mediach). Kolejna informacja w tym zakresie została podana do wiadomości publicznej na stronie internetowej (30 czerwca 2020 r.) przed ponownym głosowaniem (II turą) wraz z informacją o głosowaniu korespondencyjnym (Komunikat dla wyborców dotyczący ponownego głosowania). Jednocześnie należy zauważyć, że Państwowa Komisja Wyborcza wielokrotnie zwracała uwagę na problemy wynikające z powyższych regulacji, w szczególności właśnie w przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Kwestia ta stanowiła ważną część złożonej przez Komisję, zgodnie z art. 160 § 1 pkt 8 Kodeksu wyborczego, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Senatu Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesowi Rady Ministrów informacji o realizacji przepisów Kodeksu wyborczego oraz propozycjach ich zmiany (pkt 10 pisma z dnia 1 lutego 2016 r. znak ZPOW-430-8/15).

II. Zgłaszanie i rejestracja komitetów wyborczych i kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

1. Państwowa Komisja Wyborcza w informacjach z dnia 3 czerwca 2020 r. podanych na stronach internetowych Komisji, przypomniała określone w Kodeksie wyborczym zasady tworzenia komitetu wyborczego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydata w wyborach zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r., a także w związku z art. 14 Ustawy, opublikowała na swoich stronach internetowych informację w sprawie składania zawiadomień o uczestnictwie w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. oraz informację o zasadach przyjmowania ponownych zgłoszeń kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarejestrowanych przez Państwową

Komisję Wyborczą w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r., dokonywanych przez pełnomocników wyborczych komitetów wyborczych, których zawiadomienie o uczestnictwie w wyborach zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. zostało przyjęte przez Państwową Komisję Wyborczą.

W ustawowo określonym terminie, do dnia 5 czerwca 2020 r., do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęło 1 zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. oraz 24 zawiadomienia o uczestnictwie komitetu wyborczego w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. Czynności związane z badaniem prawidłowości zgłoszeń komitetów były podejmowane i wykonywane niezwłocznie po wniesieniu zgłoszeń. Państwowa Komisja Wyborcza wobec spełnienia ustawowych warunków przyjęła 1 zawiadomienie o utworzeniu komitetu wyborczego i 22 zawiadomienia o uczestnictwie komitetu wyborczego, a odmówiła przyjęcia zawiadomień o uczestnictwie 2 komitetów wyborczych (Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Voigta oraz Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Zbigniewa Antoniego Wesołowskiego), które nie spełniały ustawowych wymogów.

Państwowa Komisja Wyborcza zarejestrowała komitety wyborcze następujących kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: Rafała Trzaskowskiego, Władysława Kosiniaka-Kamysza, Pawła Tanajno, Krzysztofa Bosaka, Romualda Starosielca, Andrzeja Dudy, Szymona Hołowni, Roberta Biedronia, Marka Jakubiaka, Mirosława Piotrowskiego, Stanisława Żółtka, Pawła Kazimierza Świtonia, Grzegorza Sowy, Waldemara Włodzimierza Witkowskiego, Marcina Bugajskiego, Leszka Samborskiego, Rolanda Dubowskiego, Krzysztofa Urbanowicza, Andrzeja Dariusza Placzyńskiego, Jerzego Walkowiaka, Piotra Stanisława Bakun, Sławomira Grzywy, Wiesława Lewickiego.

Komunikat Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 12 czerwca 2020 r. o utworzonych komitetach wyborczych została niezwłocznie podany na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej i ogłoszony w Monitorze Polskim pod poz. 546.

2. Do dnia 10 czerwca 2020 r. do godz. 16.15 pełnomocnicy wyborczy zarejestrowanych komitetów wyborczych mogli dokonywać zgłoszeń kandydatów, a także ponownych zgłoszeń na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku komitetów wyborczych, których zawiadomienia o utworzeniu zostały przyjęte przez Państwową Komisję Wyborczą w związku z wyborami zarządzonymi na dzień 10 maja 2020 r. oraz zawiadomiły one Państwową Komisję Wyborczą o zamiarze uczestnictwa w wyborach zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. Termin ten nie upływał o godz. 24⁰⁰, lecz zgodnie z postanowieniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej wyznaczony został na dzień 10 czerwca 2020 r. W kalendarzu wyborczym nie została określona godzina upływu terminu na zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Należy przy tym podkreślić, że w tym samym kalendarzu terminy upływu dwóch czynności wyborczych (nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych przygotowanych przez komitety wyborcze oraz zakończenia kampanii wyborczej) wyznaczone zostały na godzinę 24.00. Oznacza to, że wyznaczenie terminu na zgłaszanie kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (w godzinach urzędowania) było działaniem celowym, w odmienny sposób określającym upływ terminu dla tej czynności wyborczej, niż przewiduje to przepis Kodeksu wyborczego (art. 303 § 1). Zatem termin ten upływał w dniu 10 czerwca 2020 r. w godzinach pracy Krajowego Biura Wyborczego zapewniającego obsługę Państwowej Komisji Wyborczej (a więc do godz. 16.15).

Państwowa Komisja Wyborcza sprawdzała na podstawie dostępnych urzędowo dokumentów zgodność zawartych w zgłoszeniu danych nowo zgłoszonego kandydata dotyczących tożsamości, miejsca zamieszkania, miejsca pracy, wykształcenia i wykonywanego zawodu, posiadanie biernego prawa wyborczego

oraz czy zgłoszenie kandydatury zostało poparte podpisami co najmniej 100 tys. obywateli. Sprawdzenie podpisów prowadzone było do chwili ustalenia, że liczba prawidłowo złożonych podpisów osiągnęła 100 tys. Z zachowaniem określonych w Ustawie wymogów zgłoszono do zarejestrowania 14 kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z wymogami Kodeksu wyborczego i Ustawy, zarejestrowała Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Rafała Kazimierza Trzaskowskiego oraz uznała za zarejestrowanego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: Andrzeja Sebastiana Dudę, Mirosława Mariusza Piotrowskiego, Pawła Jana Tanajno, Stanisława Józefa Żółtka, Krzysztofa Boska, Władysława Marcina Kosiniaka-Kamysza, Szymona Franciszka Hołownię, Roberta Biedronia, Marka Jakubiaka, a odmówiła rejestracji Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: Sławomira Adama Grzywy, Leszka Samborskiego, Piotra Stanisława Bakun oraz Waldemara Włodzimierza Witkowskiego. Jednakże w związku z postanowieniem Sądu Najwyższego sygn. akt I SNW 61/20 z dnia 12 czerwca 2020 r. wydanym w związku z uchwałą Komisji w sprawie odmowy rejestracji, Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 12 czerwca 2020 r. zarejestrowała Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Waldemara Włodzimierza Witkowskiego.

Stosownie do art. 305 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 12 czerwca 2020 r. sporządziła listę zarejestrowanych kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. obejmującą w kolejności alfabetycznej nazwiska 11 kandydatów.

Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej o kandydatach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w wyborach zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. zostało rozplakatowane na obszarze kraju.

3. Kandydatów na Prezydenta RP nie zgłosiło 9 komitetów wyborczych: Romualda Starosielca, Pawła Kazimierza Świtonia, Grzegorza Sowy, Marcina Bugajskiego,

Rolanda Dubowskiego, Krzysztofa Urbanowicza, Andrzeja Dariusza Placzyńskiego, Jerzego Walkowiaka, Wiesława Lewickiego.

Nie została także zgłoszona kandydatura Małgorzaty Kidawy-Błońskiej, której komitet wyborczy nie złożył zawiadomienia o uczestnictwie w wyborach zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r.

III. Kampania wyborcza

1. Państwowa Komisja Wyborcza podała do publicznej wiadomości ustawowe zasady prowadzenia kampanii wyborczej. Przypomniała w szczególności, że zgodnie z art. 104 Kodeksu wyborczego, kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem zarządzenia wyborów i że nie może być prowadzona na 24 godziny przed dniem głosowania i w dniu głosowania aż do jego zakończenia. Wskazała także uprawnienia i rygory prawne dotyczące finansowania wyborów apelując do wszystkich potencjalnych podmiotów wyborczych o przestrzeganie obowiązujących przepisów prawa. Niezwłocznie po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza w stanowisku z dnia 3 czerwca 2020 r. przypomniała w szczególności, iż osoby pełniące funkcje publiczne powinny w pełnieniu tych funkcji oddzielać czynności związane z kandydowaniem i prowadzeniem kampanii wyborczej od wykonywania zadań wynikających ze sprawowanej funkcji, a ponadto, że kampanię wyborczą prowadzą na zasadzie wyłączności komitety wyborcze i że działania na rzecz promocji kandydata i o charakterze agitacyjnym powinny być podejmowane za zgodą właściwego komitetu i finansowane wyłącznie ze środków komitetu. Państwowa Komisja Wyborcza przez cały czas trwania kampanii wyborczej przedstawiała i wyjaśniała ponadto w różnych formach przepisy prawa wyborczego i procedury wyborcze. Wyjaśnienia i informacje w tych sprawach były przypominane wielokrotnie w Internecie, w programach telewizyjnych, radiowych, w prasie. Państwowa Komisja Wyborcza zajmowała stanowiska i udzielała wyjaśnień w zakresie różnego rodzaju spraw szczegółowych związanych z kampanią wyborczą, agitacją wyborczą, audycjami wyborczymi.

2. Kampania wyborcza, zwłaszcza w ponownym głosowaniu i w dużych miejscowościach była aktywna i dynamiczna, ale przebiegała generalnie bez incydentów. Kampanię prowadzono w różnych formach i zakresie: na spotkaniach kandydatów z wyborcami, na banerach i plakatach wywieszanych w miejscach publicznych, przez rozdawanie ulotek, wystąpienia w telewizji i radiu, a także w Internecie, w tym szczególnie w mediach społecznościowych. W mniejszych miejscowościach formą dominującą były plakaty i ulotki wyborcze oraz prezentacja kandydatów w mediach. W czasie ciszy wyborczej miały miejsce nieliczne, odnotowywane także w innych wyborach, zdarzenia polegające na zrywaniu bądź niszczeniu banerów, rozrzucaniu ulotek, zaklejaniu plakatów kandydatów. Tytułem przykładu można podać, iż w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 7 w mieście Kętrzyn Zastępca Przewodniczącego prowadził w dniu głosowania agitację wyborczą, namawiając do głosowania na określonego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Sprawa została przekazana przez Komendę Powiatową Policji w Kętrzynie, a Komisarz Wyborczy w Olsztynie III podjął uchwałę w sprawie wygaśnięcia członkostwa ww. osoby w Komisji; Delegatura Krajowego Biura Wyborczego w Katowicach przyjęła zgłoszenie od jednej z komercyjnych telewizji, że telewizja publiczna nagrywając relację z przebiegu głosowania w jednym z lokali wyborczych w Katowicach posługuje się, naklejonym na kamerze, materiałem z kampanii wyborczej jednego z kandydatów. Zgłaszający poinformował jednocześnie, że o powyższym powiadomił organy ścigania.

W dniu 27 czerwca 2020 r. w Wałbrzychu odnotowano jeden incydent. Funkcjonariusze Straży Miejskiej w Wałbrzychu zostali zatrzymani przez Policję podczas zdejmowania plakatów 3 komitetów wyborczych kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Komitet Wyborczy kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy, Komitet Wyborczy kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Rafała Trzaskowskiego, Komitet Wyborczy kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Krzysztofa Bosaka). Z wyjaśnień Urzędu Miasta w Wałbrzychu wynika, że plakaty zostały powieszony w miejscach niedozwolonych, zagrażających bezpieczeństwu ruchu

drogowego (np. na rondach, barierkach wzdłuż skrzyżowań). Strażnicy usuwali wymienione materiały przez cały tydzień, jednakże z uwagi na pojawienie się nowych plakatów i banerów w nocy z piątku na sobotę, podjęli kolejne czynności.

Plakaty zostały zabezpieczone w siedzibie Straży miejskiej w Wałbrzychu do czasu odebrania ich przez właściwe komitety wyborcze.

Funkcjonariusze Straży posiadają dokumentację fotograficzną z przeprowadzonej akcji. Jediną wątpliwość wzbudza fakt, iż funkcjonariusze podczas wykonywania czynności nie byli ubrani w mundury, a także nie poruszali się oznakowanym pojazdem straży miejskiej. Sprawę wyjaśnia Policja.

IV. Przebieg głosowania oraz ustalenie wyników głosowania w obwodach

1. Lokale wyborcze zostały przygotowane zgodnie z wymaganiami ustawowymi. Wywieszono w nich urzędowe obwieszczenia i informacje: o zarejestrowanych kandydatach na Prezydenta, o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu, o składzie komisji. We wszystkich lokalach znajdowały się pomieszczenia za osłoną, bądź parawany i osłony mające zapewnić tajność głosowania. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 15 czerwca 2020 r. w sprawie wykazu środków ochrony osobistej związanej ze zwalczaniem epidemii COVID-19 dla członków obwodowych komisji wyborczych oraz szczegółowych zasad bezpieczeństwa sanitarnego w lokalu wyborczym (Dz.U. poz. 1046) lokale wyborcze wyposażone były w płyny do dezynfekcji rąk oraz do dezynfekcji powierzchni, a członkowie obwodowych komisji wyborczych zostali wyposażeni w rękawiczki, maseczki oraz przyłbice. Członkowie komisji generalnie stosowali się do obowiązków wynikających z rozporządzenia. Zdarzały się nieliczne skargi wyborców w tym zakresie (np. właściwość Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Katowicach oraz w Tarnobrzegu). Krytyczne opinie wyborców dotyczące lokali wyborczych były nieliczne i dotyczyły zwłaszcza małej powierzchni lokalu, niedostatecznego oznakowania; ubioru członków komisji obwodowej, np. w Szczecinie wyborcy w dniu ponownego głosowania zgłaszali

telefonicznie uwagi dotyczące niewłaściwego ubioru (koszulka z napisem „KONSTYTUCJA” wskazującym na prowadzenie agitacji wyborczej) członka obwodowej komisji wyborczej. W tej sprawie została wezwana Policja. Członek komisji został odwołany przez Komisarza Wyborczego ze składu Komisji w trakcie trwania ponownego głosowania.

Ponadto na obszarze działania Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Tarnowie od dnia 22 czerwca 2020 r. do dnia rozpoczęcia głosowania Delegatura monitorowała sytuację powodziową. W dniu 22 czerwca 2020 r. Sekretarz Gminy Łapanów poinformowała o zalaniu wszystkich 5 lokali wyborczych na terenie gminy i zniszczeniu wyposażenia lokali oraz zalaniu urn wyborczych. Z uwagi na poprawę warunków hydrologicznych i osuszenie pomieszczeń i urn, nie było konieczności podejmowania dodatkowych działań.

Odnotowano także, że na terenie miasta Katowice, przed dniem ponownego głosowania, doszło do naruszenia plomb na drzwiach hali magazynowej, w której zdeponowane były karty do głosowania. Istniało podejrzenie, że karty były nieprawidłowo zabezpieczone, gdyż plomby zostały zerwane, a drzwi nie były zamknięte. Okręgowa Komisja Wyborcza nr 37 w Katowicach wystąpiła o wyjaśnienia do Prezydenta Miasta Katowice, który wyjaśnił, że karty były przechowywane z uwzględnieniem wszystkich standardów bezpieczeństwa i wymogów uniemożliwiających dostęp osobom nieuprawnionym. Nie stwierdzono naruszeń paczek z kartami, a samo zdarzenie zerwania plomb jest wyjaśniane przez Policję.

2. Karty do głosowania zostały wydrukowane i dostarczone obwodowym komisjom wyborczym w sposób określony w uchwale Nr 133/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 czerwca 2020 r. w sprawie wytycznych dotyczących druku i dostarczenia kart do głosowania oraz dostarczenia nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille’a obwodowym komisjom wyborczym utworzonym w kraju w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. (M.P. poz. 492). Nad należyтым merytorycznie i technicznie wydrukowaniem kart zapewniona została dokładna

kontrola ze strony Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowego Biura Wyborczego. Karty do głosowania zostały należycie wydrukowane i dostarczone do miejsc ich odbioru wyznaczonych przez komisje okręgowe i odpowiednio przekazane przed głosowaniem właściwym obwodowym komisjom wyborczym.

W dniu 27 czerwca 2020 r. w wyniku gwałtownych opadów deszczu zostały zniszczone karty do głosowania zdeponowane w budynku Urzędu Gminy Skołoszyn (właściwość Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Krośnie). Ponowne dostarczenie kart przez ich wykonawcę nastąpiło przed rozpoczęciem głosowania.

W przeddzień i w dniu głosowania okręgowe komisje wyborcze pełniły dyżury dla udzielania pomocy i informacji obwodowym komisjom wyborczym i wyborcom. Dyżury pełnione były również w urzędach gmin, przede wszystkim w działach ewidencji ludności, w celu zapewnienia fachowej pomocy w zakresie ewentualnych kłopotów dotyczących spisów wyborców. W tym samym czasie dyżury pełnili też członkowie Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowe Biuro Wyborcze.

3. Przygotowania do otwarcia lokali wyborczych rozpoczęły się odpowiednio 28 czerwca i 12 lipca 2020 r., na ogół przed godziną 6.00. Lokale wyborcze były otwarte od godz. 7.00 do 21.00. Obwodowe komisje wyborcze otrzymały spisy wyborców, karty do głosowania, formularze protokołów do głosowania i pieczęcie. Komisje policzyły i ostemplowały karty do głosowania, sprawdziły i opieczętowały urny wyborcze, rozłożyły spisy wyborców. Zdarzały się przypadki nieopieczętowania przez obwodowe komisje wyborcze kart do głosowania, np. w dniu ponownego głosowania Delegatura Krajowego Biura Wyborczego w Radomiu otrzymała informację telefoniczną od wyborcy, któremu członkowie Obwodowej Komisji Wyborczej nr 46 w Radomiu wydali nieopieczętowaną pieczęcią obwodowej komisji wyborczej kartę do głosowania oraz, że widział takie karty wrzucone do urny. Wyborca pobierając kartę zwrócił uwagę komisji, która w konsekwencji wydała mu kartę do głosowania już z obiema pieczęciami. Okręgowa Komisja Wyborcza w Radomiu skontaktowała się telefonicznie z Obwodową Komisją Wyborczą, która potwierdziła opisaną sytuację, a także

zapewniła, że opieczętowała wszystkie karty do głosowania. Z protokołu głosowania Obwodowej Komisji Wyborczej nr 46 w Radomiu wynika, że w urnie znajdowało się 11 nieważnych kart do głosowania z powodu nieopieczętowania ich pieczęcią obwodowej komisji wyborczej. Natomiast Komisarz Wyborczy w Nowym Sączu II odwołał po dniu pierwszego głosowania skład Obwodowej Komisji Wyborczej nr 7 w Zakopanem w związku z nieostemplowaniem i wydaniem wyborcom 15 kart do głosowania.

W gminie Nysa (właściwość Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Opolu) w części obwodowych komisji wyborczych wydano pieczęć komisji ds. referendum zamiast pieczęci obwodowej komisji wyborczej. Po szybkiej interwencji do lokali dostarczono właściwe pieczęcie. Natomiast karty, które zostały już ostemplowane niewłaściwą pieczęcią, ostemplowano dodatkowo pieczęcią obwodowej komisji wyborczej, zatem nie zaistniała z tego względu przesłanka do uznania karty jako nieważnej.

Podczas głosowania w dniu 28 czerwca 2020 r. doszło do incydentu w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 2 w Jerce (właściwość Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Lesznie), gdzie prawdopodobnie miało miejsce wyłudzenie przez wyborcę karty do głosowania. Wyborca zmanipulował członków komisji, wcześniej oddał głos korespondencyjnie, przynosząc pakiet do siedziby obwodowej komisji wyborczej i doprowadził do tego, że została mu wydana kolejna karta do głosowania. Jak później się okazało wyborca był członkiem innej obwodowej komisji wyborczej na terenie tej gminy. Sprawa została zgłoszona na Policję oraz do Prokuratury Rejonowej w Kościanie. A w konsekwencji głos oddany korespondencyjnie przez tego wyborcę nie został wzięty pod uwagę przy ustalaniu wyników w obwodzie.

Natomiast w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 25 w Legnicy, podczas głosowania w dniu 28 czerwca 2020 r., dwóch członków komisji wyszło z kartą do głosowania do wyborcy niepełnosprawnego, ponieważ w budynku, w którym mieściła się siedziba Komisji nie działała winda. Wcześniej nie powiadomiono administratora budynku o awarii. Komisja została pouczona o bezwzględnym zakazie opuszczania

lokalu wyborczego z kartą do głosowania. Awaria techniczna windy została usunięta.

W pojedynczych przypadkach dokonano zmian w składach obwodowych komisji wyborczych w związku z niewykonywaniem zadań, a także z powodu nietrzeźwości, np. członkowie, a także wyborcy obwodowej komisji wyborczej na obszarze gm. Nawoj (właściwość Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Nowym Sączu) zwrócili uwagę na dziwne zachowanie jednego z członków komisji (chwiejny chód, niewyraźna mowa oraz wyczuwalny zapach alkoholu). Decyzją Przewodniczącego komisji poproszono o interwencję Policję. Jednakże do czasu przyjazdu Policji do siedziby obwodowej komisji wyborczej, członek komisji opuścił lokal i nie uczestniczył w ustalaniu wyników głosowania. Podobna sytuacja miała miejsce w Obwodowej Komisji Wyborczej nr 27 w Głogowie. Jeden z członków Komisji został odsunięty od prac w związku z interwencją Policji. U członka Komisji stwierdzono stan nietrzeźwości. Wobec mężczyzny prowadzone są czynności w związku z art. 70 § 2 Kodeksu wykroczeń.

Do Okręgowej Komisji Wyborczej Nr 17 w Skierniewicach wpłynęła informacja od wyborcy, który wskazał, że w lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej nr 21 w Skierniewicach „urna się rozkleja”, a także, że wezwał Policję. Przewodniczący Komisji w obecności Policji zabezpieczył dodatkowo urnę dwiema plombami etykietowymi.

W ocenie okręgowych komisji wyborczych drobne incydenty i uchybienia, które miały miejsce w związku z wyborami Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniach 28 czerwca i 12 lipca 2020 r. nie miały żadnego wpływu na prawidłowy przebieg i wyniki głosowania i wyborów.

W nielicznych przypadkach skorzystano z ustawowej możliwości wcześniejszego zakończenia głosowania w obwodach odrębnych.

4. W dniu głosowania, tak do obwodowych, jak i do okręgowych komisji wyborczych wpłynęło niewiele skarg i interwencji wyborców, a uwagi zgłoszone dotyczyły przede wszystkim nieumieszczenia w spisie wyborców i w związku z tym niemożności głosowania. Wnosiły je przeważnie osoby zamieszkujące czasowo

na danym terenie, które zgodnie z przepisami nie złożyły wniosku o dopisanie do rejestru wyborców, a zatem winny dopisać się do spisu wyborców na własny wniosek złożony w przewidzianym ustawowo terminie, a czynności tej nie dokonały. Były przypadki nieumieszczenia w spisie osób przebywających w szpitalach albo wypisanych ze szpitala bezpośrednio przed dniem głosowania. W tych sprawach, jeśli skargi były zasadne, komisje we współdziałaniu z działami ewidencji ludności w gminach podejmowały działania w celu umożliwienia tym wyborcom udziału w głosowaniu. Zdarzały się jednostkowe interwencje wyborców niedopuszczonych przez komisję do udziału w głosowaniu w związku z podpisem złożonym przez innego wyborcę w nieprzeznaczonej dla niego rubryce spisu wyborców. W takiej sytuacji obwodowe komisje wyborcze starały się w miarę możliwości wyjaśnić i sprostować zaistniałą pomyłkę.

W głosowaniu w dniu 28 czerwca 2020 r. w niektórych obwodach za granicą (w szczególności w Manchesterze), w związku z dużą liczbą zarejestrowanych wyborców głosujących korespondencyjnie, nastąpiło znaczne wydłużenie czynności liczenia głosów i ustalenia wyników głosowania. Państwowa Komisja Wyborcza przed ponownym głosowaniem zwróciła uwagę na konieczność zapewnienia przez konsula odpowiedniej pomocy technicznej dla obwodowych komisji wyborczych. Komisje te w ponownym głosowaniu w dniu 12 lipca 2020 r. korzystając z pomocy organizacyjno-technicznej udzielonej przez urzędy konsularne, sprawnie dokonały czynności policzenia głosów i ustalenia wyników głosowania.

5. Przy czynnościach głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodach mogli być obecni mężowie zaufania komitetów wyborczych. Według informacji przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe komisje wyborcze obecność mężów zaufania w lokalach wyborczych była liczna, szczególnie w dniu ponownego głosowania. Tytułem przykładu w dniu pierwszego głosowania na obszarze właściwości Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Wałbrzychu we wszystkich obwodach głosowania obecnych było 31 mężów zaufania, w dniu ponownego głosowania 169; na obszarze właściwości Delegatury Krajowego Biura

Wyborczego w Kaliszu we wszystkich obwodach głosowania obecnych było 18 mężów zaufania, w dniu ponownego głosowania 153. W I turze w przeważającej liczbie mężowie zaufania reprezentowali Komitet Wyborczy Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Natomiast zauważono znaczny wzrost liczby mężów zaufania Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Rafała Trzaskowskiego w głosowaniu ponownym w dniu 12 lipca 2020 r. (np. na obszarze właściwości Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Łomży przy pracach obwodowych komisji wyborczych było 2 mężów zaufania reprezentujących KW Andrzeja Dudy i 49 mężów zaufania reprezentujących KW Rafała Trzaskowskiego). Mężowie zaufania z pozostałych komitetów wyborczych byli znacznie rzadziej obecni w lokalach wyborczych. Mężowie zaufania pełnili funkcję na ogół spokojnie, bez ingerowania w prace komisji wyborczej. Rzadko wnosili także zarzuty i uwagi do pracy komisji. Nieliczni mężowie zaufania obserwowali pracę okręgowych komisji wyborczych (np. Okręgowa Komisja Wyborcza nr 41 w Olsztynie, Okręgowa Komisja Wyborcza nr 20 w Tarnowie).

6. Przebieg głosowania w wyborach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej obserwowali obserwatorzy międzynarodowi. Ich liczba była znacznie mniejsza niż w latach ubiegłych. Państwowa Komisja Wyborcza wydała osobom zainteresowanym obserwacją 29 zaświadczeń umożliwiających wstęp do lokali wyborczych i obserwowanie czynności wyborczych. Obserwatorami międzynarodowymi byli przedstawiciele Specjalnej Misji Oceniającej Wybory (Special Election Assessment Mission SEAM) ODIHR OBWE – 17 zaświadczeń (w tym dla ich tłumaczy) oraz Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy – 12 zaświadczeń (w tym też dla tłumaczy).
7. Po zakończeniu głosowania obwodowe komisje dokonały ustalenia wyników głosowania i sporządziły protokoły głosowania w obwodach. Ustalone wyniki głosowania były niezwłocznie podawane do publicznej wiadomości przez ich wywieszenie w siedzibach komisji, w miejscach łatwo dostępnych dla wyborców. Protokoły wyników głosowania w obwodach przewodniczący komisji (lub osoby

przez nich upoważnione) przekazali w zabezpieczonych kopertach okręgowym komisjom wyborczym. Odbioru protokołów – w zamkniętych i opieczetowanych kopertach – dokonywały osoby upoważnione przez okręgowe komisje wyborcze i dostarczały je komisjom okręgowym. Przy czynnościach tych mogli być obecni mężowie zaufania, jednakże w praktyce korzystali oni z tego uprawnienia rzadko.

8. W celu wspomżenia pracy obwodowych komisji wyborczych i zapewnienia poprawności arytmetycznej danych w protokołach głosowania było stosowane wspomaganie elektroniczne za pomocą systemu informatycznego Wsparcie Organów Wyborczych (WOW), zgodnie z zasadami określonymi w uchwale Nr 162/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 8 czerwca 2020 r. w sprawie warunków oraz sposobu pomocniczego wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. (M.P. poz. 522). Wykorzystanie systemu WOW m.in. umożliwiło obwodowej komisji druk projektu protokołu głosowania oraz wprowadzenie i przechowywanie danych zawartych w protokole, wsparcie sprawdzenia poprawności ustalenia wyników pod względem zgodności arytmetycznej oraz przekazanie danych o wynikach głosowania w obwodzie okręgowej komisji wyborczej.

Przebieg głosowania oraz ustalenie wyników głosowania w obwodach za granicą

Z informacji uzyskanych od Ministerstwo Spraw Zagranicznych przygotowanie i przeprowadzenie wyborów Prezydenta RP za granicą w roku 2020 stanowiło szczególne wyzwanie. Stopień oraz wielość problemów, które należało rozwiązać, różniło się istotnie od organizacji wyborów w latach ubiegłych. Nowym i jednocześnie wyjątkowo ważnym czynnikiem, który osoby odpowiadające za organizację wyborów musiały brać pod uwagę na każdym z etapów procedur wyborczych, było zapewnienie bezpieczeństwa sanitarnego wszystkim zaangażowanym osobom – wyborcom, członkom obwodowych komisji wyborczych, pracownikom urzędów konsularnych.

Pandemia, która dotknęła świat spowodowała, że procedury wyborcze musiały zostać dostosowane do warunków w państwach przyjmujących i określonych ich przepisami wewnętrznymi reżimów sanitarnych. Sytuacja epidemiczna ulegała ciągłym zmianom w poszczególnych krajach, ich regionach czy też w określonych miejscowościach (bywa, że w poszczególnych krajach obowiązuje kilka reżimów epidemicznych ustanawianych przez władze lokalne). W związku z pandemią wprowadzone zostały rozmaite ograniczenia, które dotyczą m.in. przemieszczania się osób, możliwości odbywania i liczebności zgromadzeń, dostępu i możliwości wynajmu budynków użyteczności publicznej, godziny policyjnej, itp. Wszystkie te wymienione wyżej zewnętrzne czynniki miały bezpośredni wpływ na organizację wyborów za granicą, w tym na liczbę możliwych do utworzenia obwodów głosowania. Minister Spraw Zagranicznych rozporządzeniem z dnia 8 czerwca 2020 r. utworzył 169 obwodów głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 roku dla obywateli polskich przebywających za granicą, przed II turą wyborów utworzono dwa kolejne (Dubaj i Kuwejt). Liczba ta była wynikiem szczegółowej analizy aktualnej sytuacji i reżimów epidemicznych obowiązujących w państwach przyjmujących, a także stanowisk ich władz. Była to największa możliwa liczba, na którą pozwalały wskazane wyżej okoliczności.

Dzięki rozwiązaniom przyjętym w Ustawie, powstała możliwość dostosowania sposobu głosowania do warunków miejscowych i przepisów prawa obowiązujących w państwach przyjmujących. Pozwalało to uniknąć kolizji z regulacjami miejscowymi i zagwarantowało bezpieczny sposób głosowania Polakom zamieszkałym za granicą. Poprzez możliwość dostosowania trybu głosowania do sytuacji w państwie przyjmującym realizował się też warunek powszechności wyborów - gdyż co do zasady, obywatele polscy niezależnie od stopnia, w jakim dotknięty był kraj ich zamieszkania epidemią, mogli głosować bądź to w formule głosowania osobistego bądź też korespondencyjnego. Dzięki możliwości dostosowania sposobu głosowania do miejscowych warunków, polskim placówkom dyplomatycznym łatwiej było uzyskać zgody na przeprowadzenie wyborów

w państwach, w których uzyskanie tego typu zgód jest wymagane, tak, aby wybory przeprowadzone zostały z jak największym udziałem Polaków i przy zachowaniu pełnego bezpieczeństwa procesu wyborczego, w tym jego uniezależnienia od gwałtownych zmian sytuacji w danym kraju i wprowadzanych ograniczeń, które wpłynęły na sposób organizacji głosowania za granicą.

Głosowanie w dniu 28 czerwca 2020 r. (27 czerwca 2020 r. w obu Amerykach) odbyło się w 167 obwodach głosowania, zaś w dniu ponownego głosowania, 12 lipca 2020 r., przeprowadzono w 169 komisjach wyborczych. Pomimo tych szczególnych i trudnych okoliczności, polscy wyborcy zamieszkali za granicą w nienotowanej wcześniej liczbie wzięli udział w wyborach. Łącznie do spisów wyborców prowadzonych przez konsulów zapisała się rekordowa liczba 524 884 (w I turze było to 373 929) wyborców. Odpowiednio 578 wyborców w I turze i 4749 wyborców w II turze głosowało na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania.

Zdecydowana większość wyborców skorzystała z możliwości głosowania korespondencyjnego. Ze względu na uwarunkowania epidemiczne w 20 krajach możliwe było wyłącznie głosowanie korespondencyjne, wśród nich znalazły się również te, w których zamieszkuje największa liczba obywateli polskich, m.in: Wielka Brytania, Niemcy, Stany Zjednoczone, Kanada, Republika Irlandii, Niderlandy, Norwegia. Przygotowanie głosowania korespondencyjnego dla tak dużej rzeszy wyborców stanowiło bezprecedensowe wyzwanie dla urzędów konsularnych. Urzędy konsularne przygotowały i wysłały w I turze 343 241 pakietów wyborczych, a w II turze wyborów 480 262 pakietów wyborczych. Przygotowanie i wysyłka pakietów przed II turą wyborów zajęła 5 dni, tj. o dwa dni krócej niż przewiduje ustawowy termin. Łącznie w obu turach daje to liczbę 823 503 wysłanych pakietów wyborczych. Z takim zadaniem nigdy wcześniej polska służba konsularna się nie mierzyła. Należy pamiętać, że ta wielka praca została wykonana w czasie trwającej pandemii, często w krajach, które zostały nią dotknięte w stopniu wielokrotnie większym niż Polska, gdzie ofiary liczone są w dziesiątkach tysięcy osób.

Specyfika głosowania w trybie korespondencyjnym powoduje, że w części powodzenie tego procesu uzależnione jest od skutecznego działania poczty. W przypadku głosowania korespondencyjnego organizowanego za granicą odmiennie niż jest to w Polsce - nie jest to operator zobowiązany ustawowo do określonych działań w zakresie organizacji wyborów, ale dziesiątki operatorów miejscowych, w relacji z którymi polskie placówki konsularne występują jako zlecniodawcy. Ambasadorowie i konsulowie podjęli dostępne działania, by współpraca z miejscowymi operatorami w dostarczaniu korespondencji wyborczej przebiegała jak najsprawniej, zwłaszcza w tych krajach, w których operatorzy mieli do przesłania w krótkim czasie kilkaset tysięcy przesyłek.

Prace obwodowych komisji wyborczych za granicą przebiegły sprawnie. Liczba wyborców głosujących w największych z komisji (m.in. w Londynie i Manchesterze) i korespondencyjna forma głosowania wymagająca szeregu dodatkowych działań (rozcinanie pakietów, kopert, weryfikowanie oświadczeń w spisie wyborców, który ma kilka tysięcy stron, etc.) powoduje, że prace tych komisji trwają dłużej niż prace komisji w kraju, które obsługują przede wszystkim głosujących osobiście oraz mniejszą liczbę wyborców głosujących korespondencyjnie.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych i polska służba konsularna podjęły konieczne działania by zapewnić Polakom zamieszkałym za granicą możliwość powszechnego i bezpiecznego wzięcia udziału w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Udało się sprostać problemom, które niesie ze sobą organizacja wyborów w trakcie kryzysu epidemicznego o bezprecedensowych rozmiarach. W tych wyjątkowo niekorzystnych warunkach ze swojego czynnego prawa wyborczego skorzystała rekordowa liczba osób.

Frekwencja w obu turach głosowania za granicą wyniosła powyżej 80%. W głosowaniu 28 czerwca 2020 r. zagłosowało 86,67% uprawnionych, w dniu ponownego głosowania frekwencja była nieco niższa i wyniosła 82,7%.

V. Ustalenie wyników głosowania i wyniku wyborów Prezydenta

1. Poza nielicznymi przypadkami protokoły głosowania w obwodach zostały sporządzone poprawnie. Stwierdzone przez komisje okręgowe nieprawidłowości dotyczyły zwykle braków formalnych: nieostemplowania protokołu, braku podpisów, niepełnego adresu komisji, itp. Wadliwe protokoły zwrócono właściwym komisjom obwodowym i zostały one poprawione. Okręgowa Komisja Wyborcza nr 46 w Lesznie o godz. 9:30 w dniu 13 lipca 2020 r. otrzymała wiadomość od Przewodniczącej Obwodowej Komisji Wyborczej nr 7 w Lesznie, że „na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej udostępnione zostały złe wyniki głosowania”. Zwołano posiedzenie Obwodowej Komisji Wyborczej, po weryfikacji okazało się, że Komisja błędnie sporządziła protokół zamieniając liczbę oddanych głosów na poszczególnych kandydatów. Okręgowa Komisja Wyborcza w Lesznie cofnęła protokół sporządzony przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 7 w Lesznie. Protokół został poprawiony przez Obwodową Komisję Wyborczą nr 7 w Lesznie, a Okręgowa Komisja Wyborcza w Lesznie dokonała ponownego ustalenia wyników w Okręgu. Analogiczna sytuacja miała miejsce w Gliwicach na obszarze właściwości Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach.
2. Okręgowe Komisje Wyborcze na podstawie protokołów głosowania w obwodach ustaliły protokolarnie zbiorcze wyniki głosowania w okręgu wyborczym. Przy ustalaniu wyników głosowania i sporządzaniu protokołów zbiorczych wyników głosowania w okręgach wyborczych mogli uczestniczyć mężowie zaufania komitetów wyborczych. Według posiadanych informacji przy ustalaniu zbiorczych wyników głosowania mężowie zaufania rzadko byli obecni. Protokoły zbiorczych wyników głosowania wraz z protokołami głosowania ze wszystkich obwodów głosowania przewodniczący komisji okręgowych lub upoważnione przez nich osoby dostarczyli niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej. Informacje o zbiorczych wynikach głosowania okręgowe komisje podały do publicznej wiadomości. Okręgowe komisje wyborcze przy ustalaniu zbiorczych wyników głosowania korzystały z systemu elektronicznego Wsparcia Organów Wyborczych

w zakresie określonym powołaną uchwałą Nr 162/2020 Państwowej Komisji Wyborczej. System WOW umożliwił okręgowym komisjom wyborczym kontrolę i sprawowanie nadzoru nad meldunkiem przedwyborczym. Poprzez system przekazano informację o liczbie mieszkańców, liczbie wyborców, którym wydano zaświadczenia o prawie do głosowania, liczbie osób skreślonych ze spisu, liczbie wydanych pełnomocnictw do głosowania, liczbie wysłanych pakietów wyborczych, liczbie osób dopisanych do spisu na obszarze właściwości okręgowej komisji. Po zakończeniu głosowania system Wsparcia Organów Wyborczych pomógł w weryfikacji protokołów obwodowych, a następnie w przygotowaniu zestawienia liczbowego z obszaru okręgu. Zestawienie to po porównaniu z drugim zestawieniem, przygotowanym na podstawie innej metody sprawdzania poprawności protokołów obwodowych, pomogło w sporządzeniu protokołu zbiorczych wyników głosowania ustalonych przez komisję okręgową.

3. Po otrzymaniu zbiorczych wyników głosowania od wszystkich okręgowych komisji wyborczych i stwierdzeniu prawidłowości ustalonych wyników głosowania, Państwowa Komisja Wyborcza w dniu 30 czerwca 2020 r. ustaliła wyniki głosowania i wyniki wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że w głosowaniu przeprowadzonym w dniu 28 czerwca 2020 r. żaden z spośród 11 kandydatów na Prezydenta nie otrzymał więcej niż połowę ważnych głosów, w związku z tym, w dniu 12 lipca 2020 r. zostanie przeprowadzone ponowne głosowania, w którym wybór zostanie dokonany spośród dwóch kandydatów, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymali największą liczbę głosów, a kandydatami tymi są: Andrzej Sebastian Duda i Rafał Kazimierz Trzaskowski. Wyniki głosowania i wyniki wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podała do publicznej wiadomości na konferencji prasowej w dniu 30 czerwca 2020 r. oraz przekazała do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 30 czerwca 2020 r. o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r. zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 1 lipca 2020 r. poz. 1163.

4. Ponowne głosowanie zgodnie z art. 292 § 1 i 2 i art. 319 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego, zostało przeprowadzone w dniu 12 lipca 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów zbiorczych wyników głosowania otrzymanych od wszystkich okręgowych komisji wyborczych, ustaliła protokolarnie w dniu 13 lipca 2020 r. wyniki ponownego głosowania i wynik wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Na podstawie wyników ustalonych w protokole głosowania, Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 317 § 1 Kodeksu wyborczego, podjęła uchwałę stwierdzającą wybór Andrzeja Sebastiana Dudy na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Wyniki głosowania i wyborów Państwowa Komisja Wyborcza podała w tym samym dniu o godz. 19.45 do publicznej wiadomości na konferencji prasowej. Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 lipca 2020 r. o wynikach ponownego głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw z 13 lipca 2020 r. poz. 1238.

W dniu 21 lipca 2020 r. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 317 § 2 Kodeksu wyborczego wręczyła Prezydentowi uchwałę Nr 203/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Państwowa Komisja Wyborcza informowała w okresie kampanii wyborczej o pracach i problemach związanych z przygotowaniem wyborów i wykonywaniem czynności wyborczych. Komisja odbyła 13 konferencji prasowych poświęconych problematyce wyborów, w tym bezpośrednio przed głosowaniem – 26 czerwca i 10 lipca 2020 r. W dniach głosowania – 28 czerwca i 12 lipca 2020 r. Komisja podawała czterokrotnie, o godz. 10.00, 13.30 i 18.30 oraz o 22.00, informacje o frekwencji wyborczej i przebiegu głosowania zarówno w trakcie pierwszego, jak i ponownego głosowania.

* * *

Na podstawie posiadanych dokumentów i uzyskanych informacji o przebiegu głosowania i wyborów w dniach 28 czerwca i 12 lipca 2020 r. Państwowa Komisja

Wyborcza nie stwierdziła naruszeń prawa wyborczego, które mogły wywrzeć wpływ na wyniki głosowania i wynik wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak

Zastępcy Przewodniczącego

Wojciech Sych

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej

Liwiusz Laska

Dariusz Lasocki

Maciej Miłoś

Arkadiusz Pikulik

Konrad Składowski